

اظهار نظر کارشناسی درباره:

« لایحه: نحوه استفاده، نگهداری و نظارت بر پایانه فروشگاهی

(صندوق مکانیزه فروش)»

کلیات

مقدمه

اخذ عادلانه مالیات همواره به عنوان یکی از اهداف جوامع مطرح بوده است. بدون شک نحوه اخذ مالیات و دریافت بیش از حد مالیات از برخی مؤدیان یا فرار مالیاتی برخی دیگر می‌تواند به بی‌عدالتی و نارضایتی عمومی منجر شود. در همین راستا صندوق مکانیزه فروش (صندوق فروش) به عنوان ابزاری جهت شفاف‌سازی و جلوگیری از رفتارهای سلیقه‌ای برخی از ممیزین مالیاتی مورد توجه قرار گرفته است. لذا، لایحه‌ای با عنوان «نحوه استفاده، نگهداری و نظارت بر پایانه فروشگاهی (صندوق مکانیزه فروش)» در تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۴ تقدیم مجلس شد تا خلأهای قانونی را که موجب عدم موفقیت استقرار صندوق فروش در سال‌های گذشته شده بود، برطرف کند.

مخصوصاً صحن علنی

مشخصات طرح

دوره دهم - سال دوم

شماره ثبت:

۱۱۳

شماره چاپ:

۸۳۶

تاریخ چاپ:

۱۳۹۶/۱۲/۹

پیشینه قانونی

اولین بار صندوق فروش در سال ۱۳۸۲ در قانون نظام صنفی (ماده (۷۱)) مورد توجه قانونگذار قرار گرفت. پس از آن در سایر قوانین نیز احکامی در ارتباط با صندوق فروش وضع شده است که فهرست آنها به ترتیب زمانی به شرح ذیل است:

معاونت پژوهش‌های

اقتصادی

دفاتر: مطالعات

بخش عمومی

مطالعات

فناوری‌های نوین

مطالعات حقوقی

- ماده (۷۱) قانون نظام صنفی (مصوب ۱۳۸۲)
- ماده (۱۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده (مصوب ۱۳۸۷)
- ماده (۱۲۱) قانون برنامه پنجم توسعه (مصوب ۱۳۸۹)
- ماده (۷۱) قانون اصلاح قانون نظام صنفی (مصوب ۱۳۹۲)
- تبصره «۲» ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم (مصوب ۱۳۹۴)

علی‌رغم وجود بسترهای قانونی مرتبط با موضوع صندوق فروش می‌توان یکی از دلایل عدم اجرای این تکلیف در سال‌های گذشته را به وجود برخی خلأهای قانونی نسبت داد. به همین خاطر دولت اقدام به ارائه لایحه‌ای مجزا با عنوان «نحوه استفاده، نگهداری و نظارت بر پایانه فروشگاهی» در سال ۱۳۹۴ کرده است تا ضمن برطرف کردن این خلأها، استقرار صندوق فروش را منوط به سلايق مدیران و مسئولان ذی‌ربط ننماید. برخی از این خلأهای قانونی عبارتند از:

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۳۰۱۵۲۶۷ - ۱

تاریخ انتشار:

۱۳۹۷/۸/۲۶

۱. عدم تبیین نقش بازیگران و نهادها از جمله اتاق‌های اصناف در نظارت بر اجرای قانون؛

۲. عدم تعیین شرایط فعالیت شرکت‌های معتمد که وظیفه ساماندهی و نظارت بر عملکرد عرضه‌کنندگان صندوق

فروش را برعهده دارند؛

۳. عدم تبیین دقیق وظایف مؤدیان در قبال صندوق فروش؛

۴. عدم تعیین محرمانگی اطلاعات و مسئول پیشگیری از اقدامات خرابکارانه در حفظ و تبادل اطلاعات؛

۵. در نظر نگرفتن امکان استفاده از صندوق فروش برای تسهیل نگهداری و ارائه دفاتر یا اسناد و مدارک موضوع قوانین مالیات‌های مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده.

اهمیت و ضرورت استقرار صندوق مکانیزه فروش

ارتقای کارآمدی و بهبود روش‌های مدیریتی کسب‌وکارها

صندوق فروش می‌تواند به صورت خودکار گزارش‌هایی مانند میزان فروش و میزان موجودی انبار را تولید کند. این امر علاوه بر سهولت در تهیه فاکتور برای نظام مالیاتی، باعث می‌شود که مدیریت و کنترل موجودی انبار،^۱ مدیریت ارتباطات با مشتری^۲ (فراهم آوردن امکان استفاده از مواردی همچون برنامه‌های وفاداری و کارت‌های هدیه) و... ارتقا یابد.

کاهش اختلافات مالیاتی میان مؤدیان و ممیزان مالیاتی

یکی از مشکلات موجود در فرایند اخذ مالیات در کشور این است که در مواردی مؤدیانی که به دنبال ارائه اطلاعات صحیح به سازمان امور مالیاتی هستند، ممکن است دچار مشکل شوند. در واقع، مؤدی باید اطلاعات ارائه شده توسط خود به سازمان امور مالیاتی را اثبات نماید. این امر در کنار امکان قانونی برآورد میزان مالیات توسط ممیز مالیاتی، باعث شده است که در برخی موارد، مؤدیان، به سختی بتوانند با بیش‌برآورد مالیات خودشان توسط ممیزان در قالب علی‌الرأس مقابله کنند. صندوق فروش با ثبت صحیح و کامل رویدادهای مالی در یک بنگاه اقتصادی، تعامل مؤدیان با سازمان را تسهیل کرده و با ایجاد قابلیت‌هایی مانند ثبت مبادلات و کنترل موجودی، عملیات حسابداری و تنظیم الکترونیکی دفاتر و اسناد را به امری سهل‌الوصول تبدیل نماید. ضمن اینکه، از قابلیت‌های صندوق این است که امکان جعل و سوءاستفاده توسط مؤدیان را به شدت کاهش خواهد داد.

شفاف‌سازی مبادلات اقتصادی

از ملزومات شفاف‌سازی مبادلات اقتصادی، ثبت زنجیره معاملات کالاها و خدمات در سطح کشور است. این امر نیز به‌نوبه خود، نیازمند سامانه‌ها و تجهیزات الکترونیکی است که «صندوق فروش» یکی از بهترین ابزارها برای این منظور است.

کمک به مقابله با قاچاق، پولشویی و کدفروشی

طبیعی است که مستندسازی زنجیره معاملات از سطح واردات و تولید تا سطح مصرف و صادرات در کل کشور که حاصل کاربست صندوق فروش است، باعث می‌شود که راحت‌تر بتوان جریان معاملات مختلف در زنجیره عرضه کالا و خدمات را رصد کرد. متعاقباً امکان کشف قاچاق، پولشویی، کلاهبرداری، ارائه محصولات تقلبی و غیراستاندارد و... در کشور افزایش خواهد یافت. علاوه بر این، به دلیل ایجاد تناظر بین جریان عرضه کالاها و خدمات با جریان پولی - مالی، امکان رصد و برخورد با پدیده کدفروشی را امکانپذیر می‌کند.

1. Inventory Management and Control
2. Customer Relationship Management (CRM)

کمک به سیاستگذاری و تنظیم‌گری بهتر بازار کالاها و خدمات

در صورتی که دسترسی تنظیم‌گر بازار کالاها و خدمات به اطلاعات جمع‌آوری شده از صندوق‌های فروش میسر شود، می‌تواند اطلاعات نسبتاً دقیقی از عرضه و تقاضا، موجودی و قیمت کالاهای مختلف کسب کند. این امر باعث خواهد شد که سیاستگذاری و تنظیم‌گری بازار با اثربخشی بالاتری انجام پذیرد.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

باتوجه به آنچه بیان شد، صندوق مکانیزه فروش می‌تواند نقش موثری در بهبود محیط کسب‌وکار و شفاف‌سازی مبادلات اقتصادی داشته باشد، لذا تصویب کلیات این لایحه پیشنهاد می‌شود.

